

DRAMATURGI ROMÂNI CONTEMPORANI

de la

A la Z

de ADRIANA POPESCU

Andi Andrieș

Dramaturg, publicist, poet.

S-a născut la 3 mai 1934 la Iași. Studii filologice la Iași. Redactor, apoi redactor-șef adjunct la „Iașul literar” și la „Convorbiri literare”, redactor-șef adjunct al revistei „Cronica” (1971—1979), președinte al Comitetului de cultură și educație socialistă Iași (1979—1980). Din 1981, director al editurii „Junimea”.

Debut în literatură — în 1959, cu volumul de lirică *Urcuș*.

Debut în dramaturgie — în 1959, cu piesa într-un act *Postul de pe strada Rareș*, distinsă în același an cu Premiul „Vasile Alecsandri” (al Ministerului Învățământului și Culturii) și prezentată la Televiziune la 14 august 1960. Debutul scenic are loc în 1963, prin reprezentarea comediei lirice *Grădina cu trandafiri* pe scena Teatrului Național din Iași.

Andi Andrieș mai scrie numeroase piese într-un act, radiofonice și pentru copii, care sînt reprezentate de-a lungul anilor.

II. LUCRĂRI DRAMATICE REPREZENTATE.

1963, 26 februarie GRĂDINA CU TRANDAFIRI, comedie lirică — Teatrul Național „Vasile Alecsandri” din Iași. Regia : Ion Lascăr ; scenografia : Marga Ene. Cu : Cristina Deleanu, Cornelia Gheorghiu, Valentin Ionescu, Rella Ghițescu, Nicolae Modval, Ion Schimbinschi, Virgil Costin, Valentin Gheorghiu, Valeriu Burlacu, Gh. Macovei.

Piesa s-a mai jucat la Teatrul regional din București (premiera, la 18 septembrie

1963), în regia lui George Teodorescu, la Teatrul de Stat din Arad, Teatrul „Valea Jiului” din Petroșani, Teatrul „A. Davila” din Pitești, Teatrul de Stat din Turda, Teatrul Bacovia din Bacău etc.

„Autorul a ales o serie de aspecte semnificative din viața de fiecare zi a tineretului studios al patriei noastre și, ilustrându-le prin confruntări pe care le-a socotit înzestrate cu intensitate dramatică și tensiune emoțională, le-a oferit dezlegări etice corespunzătoare, pline de optimism și poezie”. (*Ion Istrati* — „Gazeta literară”, 21 martie 1963) ; „Poet, Andi Andrieș nu putea rezista ispitei de a desfășura întreaga dezbateră etică a comediei sale sub semnul metaforei : grădina cu trandafiri este aici simbolul fericirii colective, spre care aspiră proaspăta ingineră Anca și mecanicul de locomotivă Sava, spre care sînt chemați și cei rămași încă înlănțuiți de himera unei fericiri personale mărunte, egoiste”. (*Dumitru Solomon* — „Gazeta literară”, 28 septembrie 1963).

Piesa a fost transmisă la Televiziune în 1970.

1970, 22 decembrie DUET, comedie în 13 capitole — Teatrul Național „Vasile Alecsandri” din Iași. Regia : Victor Tudor Popa ; scenografia : T. Th. Ciupe. Cu : Petru Ciubotaru, Domnița Mărculescu, Valentin Ionescu, Silvia Popa, Cornel Constantiniu, Marcel Finchelescu, Aurora Roman, Puiu Vasiliu, Constantin Popa, Ion Lazu, Valeriu Burlacu, Liana Mărgineanu, Adrian Tuca, Valeriu Bobu, Gelu Zaharia.

Spectacol televizat în 1973.

Piesa s-a mai jucat la Teatrul Tinerețului din Piatra Neamț (regia, Gabriel Negri), Teatrul „Mihai Eminescu” din Botoșani (regia, Valeriu Moiseescu), etc.

„...violetul Duet al lui Andi Andrieș verifică vocația comică a autorului. Autorul dispune de un ris bonom, în aparență inofensiv, care în realitate traduce o anumită modalitate de gîndire, mai exact o largă comprehensiune în fața vieții. (...) Rîsul lui Andi Andrieș, cu reverberațiile lui spirituale, are la origine un fond comun cu acela al umoriștilor moldoveni în genere (de la Creangă, Hogaș pînă la Al. O. Teodoreanu), toți aceștia exprimînd de fapt atitudinea colectivității din aceste părți de țară în fața vieții.

(...) *Duet* se constituie deci într-o comedie-dezbatere, cu schimbări de perspectivă, de unde formula celor «13 capitole»... (*Constantin Ciopraga* — „România literară”, 18 martie 1971) : „O situație nouă, dar permanent abordabilă (integrarea tineretului «în producție», în viața socială) e tratată cam gros și operetistic”. (*Aurel Bădescu* — „Contemporanul”, 22 aprilie 1971) : „Comedia (*Duet* — n.n.) este interesantă de la un capăt la altul, e scrisă în manieră modernă, cu aspect intrucitiv de scenariu, cu multe fragmente, dar nu fragmentată, avind o remarcabilă unitate spirituală, fragmentele apărind ca ipostaze ale unei dinamici unice”. (*Virgil Brădășteanu* — „Viziune și univers în noua dramaturgie românească”, București, editura „Cartea Românească”, 1977, p. 354) : „Autorul a avut totuși o idee (...) : că tineretul *cere prea mult* de la viață, de la oameni, de la societate, că cere prea mult fără a medita la ceea ce dă și poate da, idee care e o consecință a ideii mai largi că omul, în general, *cere prea mult*, — idee foarte fertilă, căreia Andi Andrieș trebuie să-i dea, la rîndul său, mai mult, idee care este aportul cel mai substanțial al comediei sale, din păcate prea puțin exploatată”. (*Radu Popescu* — „Cronici dramatice”, București, Editura „Eminescu”, 1974, pag. 56).

1973, 2 decembrie *INTERLUDIUM* (spectacol compus din două piese într-un act, *Interludiu* și *Virsta zero*) — Teatrul Național „Vasile Alecsandri” din Iași. Regia : Saul Taișler ; scenografia : George Dorosenco. Cu : Teofil Vălcu, Puiu Vasiliu, Virgiliu Costin, Cornelia Gheorghiu, Constantin Popa, Valeriu Bobu. Piesa s-a mai jucat la Teatrul de Stat din Arad, la Teatrul Național din Craiova și pe alte scene. Televiziunea Română a transmis piesa în 1982, iar Televiziunea din R.D.G. a realizat un spectacol pe baza acestui text.

„Atît în *Interludiu*, cît și în *Virsta zero* descoperim o scurtă zbatere pentru viață : în prima — pentru viața înțeleasă ca *relație între oameni*, iar în a doua — pentru viața înțeleasă în sensul primar de *ființare*. Aceasta din urmă mi se pare mai densă ca gîndire, mai substanțială și mai capabilă să-l pună pe spectator în situația de a medita asupra esențialei probleme a existenței”. (*Ștefan Oprea* — „Două piese scurte și un debut”, „România literară”, 3 ianuarie 1974) ; „Privite parcă printr-o lentilă măritoare, autoritatea, simțul de răspundere, ca și orgoliul și tenta de egoism ale șefului de șantier Dobrin, la fel cu ambiția profesională a inginerului Luchian, legată de dorința de a depăși criza provocată de neîncrederea altora în el (*Interludiu*), capătă sensurile unei demonstrații. La fel,

nevoia de certitudine a Bolnavului pe care, dacă medicina îl condamnă, conștiința morală a medicului nu-l poate lăsa în părăsire (*Virsta zero*). Piesa într-un act devine astfel, sub mîna autorului acum experimentat, *eseu dramatic*, cu reverberații în diversele planuri ale gîndirii”. (*N. Barbu* — „Două eseuri dramatice de Andi Andrieș” — „Cronica”, nr. 50/1973).

1978, 3 decembrie — *M-AM JUCAT INTR-O ZI* — Teatrul pentru copii și tineret din Iași. Regia : Constantin Brehnescu ; scenografia : Axenti Marfa. Cu : Liviu Sminținică, Cristina Anca Ciobotaru, Mircea Sava, Emilia Prăjinaru, Doina Ilie, Ion Agachi, Nicolae Brehnescu, Simona Agachi, Const. Amuntencei, Nina Dimitriu, Const. Ciofu, Ortansa Stănescu.

III. LUCRĂRI DRAMATICE PUBLICE.

În periodice : *Vecinul soarelui*, comedie într-un act, „Iașul literar”, nr. 3/1960 ; *Neștiuta strălucire*, „Iașul literar”, nr. 1/1961 ; *Mina de oțel*, piesă într-un act, „Iașul literar”, nr. 5/1961 ; *Bătrînul*, moment dramatic, „Iașul literar”, nr. 1/1963 ; *Grădina cu trandafiri*, comedie în trei acte, „Iașul literar”, nr. 3/1963 ; *Oaspetele fără nume*, moment dramatic, „Iașul literar”, nr. 5/1963 ; *Instanța de duminică*, trei acte, „Iașul literar”, nr. 11/1965 ; *În apropierea satului*, moment dramatic, „Iașul literar”, nr. 4/1966 ; *Interludiu*, episod dramatic, „Scînteia”, 13 ianuarie 1968 ; *Verbul galben*, un act antiabsurd, „Cronica”, 16 noiembrie 1968 ; *Duet*, comedie în 13 capitole, „Iașul literar”, nr. 11/1969 ; *Virsta zero*, piesă într-un act, „Cronica”, nr. 46/1970 ; *Aleazar-În Ioan*, unele zile, fragment de scenariu, „Cronica”, nr. 20/1973 ; *Posibil dialog lingă portret*, „Cronica” nr. 43/1973.

În volum : *Interludiu* — Teatrul, București, Editura „Eminescu”, 1973. Cuprinde : *Grădina cu trandafiri* (comedie în trei acte), *Interludiu* (episod dramatic), *Destinul, vioara a doua* (un act monologic), *Verbul galben* (un act antiabsurd), *Virsta zero*, *Duet* (comedie în 13 episoade).

IV. OPINII CRITICE (selectiv).

În volum : *Marian Popa* — *Dicționar de literatură română contemporană*, București, editura „Albatros”, 1971 și 1977 ; *Dicționar de literatură română* (coordonator Dim. Păcurariu), editura „Univers”, 1979 ; *Radu Popescu* — *Cronici dramatice* — op. cit., p. 56 ; *N. Barbu* — *Momente din istoria teatrului românesc*, București, editura „Eminescu”, 1977, p.

283, 285; Virgil Brădăţeanu — *Viziune* şi... op. cit., p. 354; George Genoiu — *Teatrul de toate zilele*, Iaşi, editura „Junimea”, 1980, p. 201—202.

În periodice: N. Barbu — *Farmecul pieser originale* — despre „Grădina cu trandafiri” la Teatrul Naţional „Vasile Alecsandri” din Iaşi — „Tribuna”, 14 martie 1963; Ion Istrati — „Gazeta literară”, 21 martie 1963; Constantin Ciopraga — „România liberă”, 26 aprilie 1963; Liviu Leonte — „laşul literar” nr. 4 1963; C. Paraschivescu — „Grădina cu trandafiri” la Teatrul regional Bucureşti — „Contemporanul”, 19 iulie 1963; C. Stănescu — „Scinteia tineretului”, 21 iulie 1963: „...disputa depăşeşte premiza factică a demonstraţiei moralizatoare, angajând eroii într-un pasionant schimb de idei pe tema fericirii”; B. Elvin — *Inspiraţie şi artificiu în trei piese de debut* — „Teatrul”, nr. 8 1963; M. Gospodin — „Steagul roşu”, 21 septembrie 1963; D. Solomon „Gazeta literară”, 26 septembrie 1963; Radu Popescu — „Magazinul”, 5 octombrie 1963; Mihai Botez — „Luceafărul”, 9 noiembrie 1963; Valeria Ducea — „Teatrul”, 11/1963; Victor Fuleşi — „Grădina cu trandafiri” la Teatrul „Valea Jiului” din Petroşani — „Tribuna”, 28 noiembrie 1963; Maria Nicoară — „Grădina cu trandafiri” la Teatrul de Stat din Arad — „Tribuna”, 19 martie 1964; Ion Arcaş — „Tribuna”, 10 septembrie 1964; M. Cristian — „Grădina cu trandafiri” la Teatrul „A. Davila” din Piteşti — „Tribuna”, 23 decembrie 1965; O. Nica — „Duet” la Teatrul Tineretului din Piatra Neamţ — „Munca”, 29 decembrie 1970; G. Genoiu — „Tribuna”, 18 februarie 1971; Şt. Oprea — „Duet” la Teatrul Naţional „Vasile Alecsandri” din Iaşi — „Cronica”, 9 ianuarie 1971; Constantin Ciopraga — „România literară”, 18 martie 1971; Mihai Sabin — „Ateneu”, 3/1971; A. Rotaru — „Informaţia Bucureştiului”, 23 aprilie 1971; Radu Popescu — „Duet” la Teatrul „Mihai Eminescu” din Botoşani — „România liberă”, 9 februarie 1971; Aurel Bădescu — „Contemporanul”, 22 aprilie 1971; Valentin Silvestru — „România literară”, 4 martie 1971; Şt. Oprea — *Două piese scurte şi un debut: „Interludiu” şi „Virsta zero” la Teatrul Naţional „Vasile Alecsandri” din Iaşi* — „România literară”, 3 ianuarie 1974; N. Barbu — „Cronica”, 50/1973; N. Barbu — „Tribuna”, 3/1974; C. Ciopraga — „Grădina cu trandafiri” la Televiziune — „Cronica”, 13/1978: „...autorul desfăşoară, cu mijloacele lirismului discret şi ale umorului, o cuceritoare dispută despre fericire”; Carol Isac — „Ateneu”, 134/1978.

Aurel Gheorghe Ardeleanu

I. Născut la 26 aprilie 1936 la Timişoara. Absolvent al Facultăţii de arte plastice din Timişoara (1963) şi al Institutului de arte plastice „Nicolae Grigorescu” din Bucureşti — muzeologie (1981). Instruc-tor principal în probleme de artă plastică, folclor şi literatură la Centrul de îndrumare a creaţiei populare al judeţului Timiş.

Debut în literatură: în 1967, cu poezii publicate într-o plachetă de versuri editată pe plan judeţean.

Debut în dramaturgie: în 1969, cu piesa într-un act *Aşteptarea*, publicată în colecţia „Teatrul de amatori” a CICIP Timiş.

Între 1969—1971 i se difuzează o serie de scenarii radiofonice (*O stea, două, trei...*; *Reţeta*; *Baticul cu buline roşii*) şi i se publică piesele într-un act *Casa părintească* (1978), *Puncte cardinale* (1981).

II. LUCRĂRI DRAMATICE REPREZENTATE

1972, 17 octombrie — **COROANĂ PEN-TRU DOJA** (piesă de debut scenic) — Teatrul Naţional din Timişoara. Scenografia: Emilia Jivanov. Cu: Ion Cocieru (în rolul lui Doja), Miron Şuvăgău, Traian Buzoianu, Traian Fărlog, Radu Avram. Al. Ter-novici, Horia Georgescu, Vladimir Jurăscu, Ştefan Iordănescu, Miron Neţea, George Pătru, Viorel Iliescu, Ion Olaru, Victor Odillo-Cimbru, George Lungoci, Ştefan Sasu, Gh. Stana, Florina Cercel, Garofiţa Bejan, Viorica Cernucan, Eugenia Creţoiu, Victoria Suchici-Codricel, Irene Flamann, Ecaterina Herberescu, Geta Iancu, Elena Ioan, Coca Ionescu, Emilia Mihai, Mihaela Murgu, Anatolie Coheţ, Camil Georgescu.

Spectacol realizat în colaborare cu teatrul studenţesc din Timişoara, preluat de Televiziune în 1972.

1974, 1 iunie — **APPASSIONATA** — Teatrul Naţional din Timişoara. Regia: Sergiu Savin; scenografia: Emilia Jivanov. Cu: Ion Cocieru, Traian Buzoianu, Irene Flamann-Catalina, Eugenia Creţoiu, Geta Iancu, Elena Ioan, Miron Şuvăgău, Ştefan Mării, Daniel Petrescu, Gh. Stana, Victor Odillo-Cimbru, Horia Georgescu, Ion Haiduc, Ştefan Sasu, George Pătru, Garofiţa Bejan.

Piesa s-a mai jucat în stagiunea 1976—77 la Teatrul de Stat din Oradea (secția română), în regia lui Sergiu Savin.

1976, 28 mai — **TUNUL DE CIREȘ** — Teatrul de Nord din Satu Mare (secția română). Regia: Ecaterina Mureșan; scenografia: Mihaela Marinescu-Grigorescu. Cu: Ștefan Nagy, Toea Badiu, Lelida Bucholtzer, Rozalia Munkhart, Anuța Imbrea, Gabriel Chirea.

III. LUCRĂRI DRAMATICE PUBLICATE

Coroană pentru Doja (fragment) — „Tribuna”, 27 iulie 1972. *Appassionati*, piesă pentru un spectacol de teatru politic — „Orizont”, 28 martie 1974.

IV. OPINII CRITICE (selectiv)

Natalia Stancu — „Scinteia”, 19 octombrie 1972: „...îmbină tonul poematice, liric sau evocator, cu reconstituirea de tip brechtian, distanțarea demonstrativă,

dar nu lipsită de fior dramatic; perspectiva realistă este hrănită de documente și tradiția folclorică”. *Radu Albala* — „Teatrul”, nr. 11/1972; *Octavian Andronic* — „Informația Bucureștiului”, 8 decembrie 1972: „...un rar simț al ritmului și al dinamicii scenice”; *Victor Parhon* — „Contemporanul”, 29 decembrie 1972; *Lucian Bureriu* — „Orizont” nr. 4/1976; *Ion Cocora* — „Tribuna” nr. 53/1976 și vol. „Privitor ca la teatru” (1), Cluj, ed. „Dacia”, 1975, p. 150—152: „...aceiași teatru (Teatrul Național din Timișoara — n.n.) îi joacă, în premieră pe țară, o nouă piesă, *Appassionata*, realizând un moment de teatru politic pentru care se cuvine să fie felicitat. Este vorba de o scriere realmente aparte în dramaturgia contemporană. (...) Autorul nu inventează practic un *story*, ci își asumă o ordine, un anume mod de relatare și sistematizare a evenimentelor Cu adevărat fictiv este doar limbajul. Acesta, ca și în *Coroană pentru Doja*, și apropiindu-l iarăși pe autor foarte mult de Weiss și Hochhuth, e ritmizat și uneori chiar rimat, dă impresia de elaborare”.

„Rampa”, acum 50 de ani martie 1933

Un „mărtișor” teatral — teatrul lui Puiu Iancovescu. Instalat în „Palatul Eforiei”, buclucașul actor nici nu se gîndește la eșec. Cele 300 de locuri ale sălii sînt luate cu asalt. Pînă cînd? ● Societatea Actorilor Dramatici ține ședință „ordinară”. S-a vorbit mult, sub strașnica supraveghere a jovialului președinte I. Minulescu. Gazeta regretă „liniștea” ședinței! ● În același concert, la Filarmonică, diri-

jează Gogu Georgescu, Ionel Perlea, Teodor Rogalski... Ce seară! ● Premiera *Gaițelor* la Teatrul Național. O mare biruință pentru Sonia Cluceru. „Rampa”, perfidă, își amintește că piesa s-a jucat în urmă cu trei ani, sub titlul *Cuib de viespi*, pe scena Companiei Bulandra, cu... Coana Lucica în rolul Anei Duduleanu. O vreme, reporterii nu vor mai intra în teatrul de pe Splai! ● Moare Vasile Toneanu, mare actor de comedie, descoperit de I. L. Caragiale în timpul directoratului său din 1887. ● Decanul scenei românești, C. Nottara, reia o mare creație: Luca Arbore din *Viforul*. Ștefăniță e Al. Critico, bun urmaș al lui Petre Liciu. ● A treia nevastă a lui Chaplin e actrița Paulette Goddard. Vor mai fi... ● Paul Gusty

pregătește un nou succes: *Generația de sacrificiu* de Valjean, satiră a moravurilor politice. Un text pe nedrept uitat. ● I. M. Sadoveanu conferențiază despre teatrul japonez. Conferințele sale au făcut epocă. ● Un rol de vibrație romantică pentru V. Valentineanu: Zefir din *Trandafirii roșii* de Zaharia Bărsan. Amintirea lui Demetriade în rol e încă vie. ● Se reduc subvențiile acordate teatrelor naționale. Vii emoții. Măsura va duce în curînd la închiderea vremelnică a Naționalului craiovean. „Salvați teatrul românesc!” este apelul patetic al gazetei și, prin ani, citindu-l, simțim toată durerea celor care, în vremuri aspre, au slujit eroic scena națională...

I. N.